

LATVIJAS ELEKTROMATERIĀLU VAIRUMTIRGOTĀJU ASOCIĀCIJA

Asociācijas tēzes

LEVA asociācijas pārstāvju tikšanās ar

Latvijas Būvniecības padome

2020. g. 10. Septembrī

Deniss Beļajevs

25+ gadi nozarē

Direktors

Latvijas Elektromateriālu
Vairumtirgotāju Asociācija

Izpilddirektors "FEGIME"
Country Manager
Finland, Baltics, Belarus

Uzņēmējs ar pieredzi:

C līmeņa pozīcijas: Siemens, ABB, Booking Group;

Konsultants: Latvenergo-Elektrum

Kristaps Bleija

20+ gadi nozarē

Valdes priekšsēdis

Latvijas Elektromateriālu
Vairumtirgotāju Asociācija

Valdes priekšsēdis
Energokomplekss SIA

Valdes priekšsēdis
"Jauda" AS Energofirma

Valdes loceklis "MASOC" -
Mašīnbūves un metālapstrādes
rūpniecības asociācija

Asociācijas Biedri

- Energokomplekss
- SLO Latvia
- EK Sistēmas
- Lucidus
- Baltijas Elektro Sabiedrība
- Elektriķi
- Prysmian Group Baltics
- Satema Baltic
- Reka Cables
- Evopipes
- OBO Bettermann

LUCIDUS

REKA
CABLES

SLO
A Sonepar Company

OBO
BETTERMANN

Elektriķi

SATEMA

Prysmian
Group

SIA Energo
komplekss

NKT

- **Asociācijas biedru konsolidētais apgrozījums 2019 . gadā pārsniedza 500 miljonus EUR**
- LEVA Standartu un normatīvu komiteja:
 - **Aktīva Latvijas Nacionālo Standartu izstrādē un ES standartu tulkošana LVS STK 51**
- LEVA Nodokļu komiteja:
 - **Reversais PVN būvizstrādājumiem, Aktīva dalība Dalītā PVN maksājuma modeļa darba grupa, DRN**
 - **LEVA atbalsta Latvijas būvnieku nostāju par Reverso PVN un dalīto PVN maksājuma modeli**
- Asociācija apvieno:
 - Elektromateriālu ražotājus no Latvijas un Eiropas Savienības (ES) valstīm
 - Elektromateriālu ražotāju pārstāvjus Latvijā
 - Elektromateriālu izplatītājus Latvijā

LEVA

Latvijas Elektromateriālu Vairumtirgotāju Asociācija ir

Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācijas (LEEAA) biedrs

"Biedrība "Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācija" (LEEAA) pārstāv 54 juridiskos biedrus un aptuveni 100 reģistrētos fiziskos biedrus, kuru skaits ir mainīgs. Juridisko biedru gada apgrozījums 2018. gadā (bez RTU) pārsniedza 1 miljardu 330 miljonus EUR.

Sadarbība: asociācijas

- NETA.lt Lietuvas Nacionālā Elektrotehnikas Biznesa asociācija
- EUEW.org Eiropas Elektromateriālu Vairumtirgotāju savienība
- EETEL.ee Igaunijas Elektrotehnisko Uzņēmumu asociācija
- BRA.lv Būvmateriālu Ražotāju asociācija
- BLEAA.lv (LEAA) Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācija
- LEB.lv Latvijas Elektriķu brālība
- LUA.lv Latvijas Ugunsdrošības asociācija
- LAA.lv Latvijas Apdrošinātāju asociācija

Sadarbība: LR institūcijas

- Ekonomikas ministrija
- Konkurences padome
- Patērētāju tiesību aizsardzības centrs
- Latvijas Standarts Institūcijā
- LR Finanšu ministrija
- Valsts Ieņēmumu Dienests

Darbs ar Standartizāciju

Ir spēkā no 2019. g. jūnijā: Nacionālais standarts LVS 1055:2019

iekšējas elektroinstalācijas kabeļiem

- Sadarbībā ar Latvijas Valsts Standartu LVS STK 51 izstrādāts **Latvijas Nacionālais standarts Latviešu valodā** „450/750 V un mazāka nominālā sprieguma elektrības kabeļi ar tīkla struktūras polietilēna (XLPE) vai polivinilhlorīda (PVC) izolāciju un polivinilhlorīda (PVC) apvalku. Konstruktijas un ekspluatācijas raksturlielumu prasības”

Izstrādes procesā 2020 gadā: Nacionālais standarts LVS 1062:2020

- **Latvijas Nacionālais standarts Latviešu valodā** “450/750 V un mazāka nominālā sprieguma elektrības kabeļi ar speciālām ugunsreakcijas īpašībām (halogēnus nesaturošu izolāciju). Konstruktijas un veiktspējas prasības”

Cilvēku drošība ugunsgrēkā gadījumā

Katru gadu Latvijā ugunsgrēkos iet bojā cilvēki. **2018. gadā bojā gāja 76 cilvēki.**

Radio un televīzijas ziņās mēs dzirdam vārdus „ugunsgrēkā sadega vīrietis...”,

bet vairāk kā **75% ugunsgrēkos bojā gājušie nosmakuši indīgajos gāzes dūmos tajās liktenīgajās minūtēs vēl pirms kaimiņi vai garāmgājēji izsaukuši ugunsdzēsējus** vai arī tajā laika sprīdī, kamēr ugunsdzēsēji ierodas notikuma vietā.

Avots: Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD)

<https://vugd.gov.lv/lat/aktualitates/zinas/1877-ugunsbistamie-polimeri-sadzive>

Ugunsnelaimē

Atgādināsim, ka Zolitūdes tragēdija nav pirmā.

Pirms 13 gadiem ugunsnelaimē, kas izcēlās sociālās aprūpes centrā "Reģi" (Alsungas pagastā), dēļ ūgunsgrēka dzīvību zaudēja **26 pansionāta iemītnieki**. Arī toreiz atbildīgās institūcijas vainoja pretlikumīgu, nepareizu un nesaskaņotu būvniecību.

Visdrīzāk sava daļa vainas (vismaz morāli) jāuzņemas arī likumdevējiem un tiem, kas Latvijā strādā pie

Normatīvā regulējuma likumdošanas

Mēs jau gadiem ilgi regulāri vēršamies Ekonomikas ministrijā, mēģinot situāciju mainīt, lai to uzlabotu vismaz vienā – kabeļu drošības jomā ugunsgrēka gadījumos. Diemžēl ar tām ierēdņu "dzirdīgajām ausīm" mums pagaidām veicas ne visai labi.

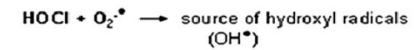
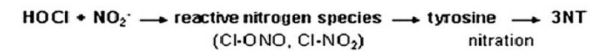
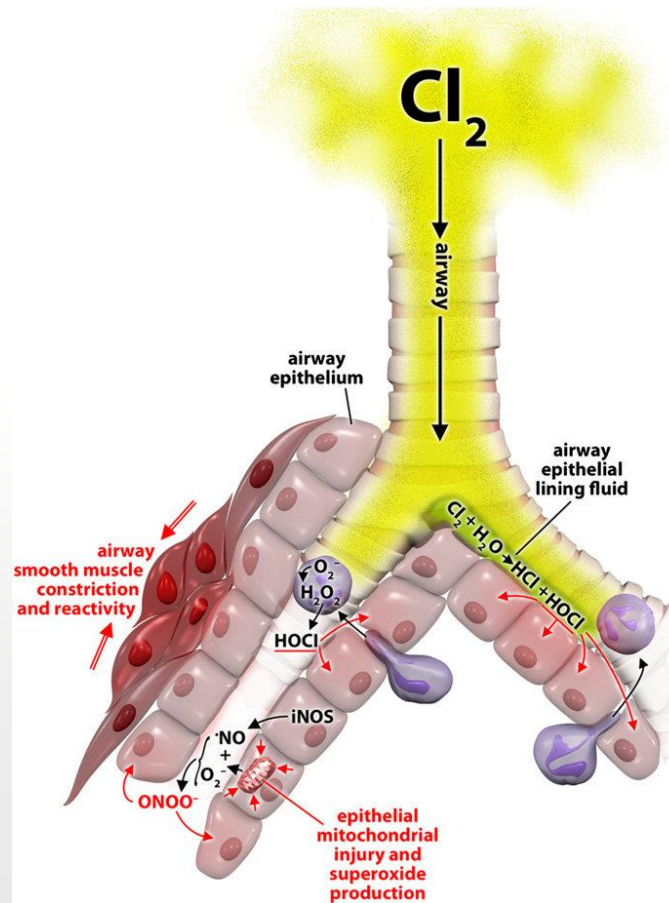
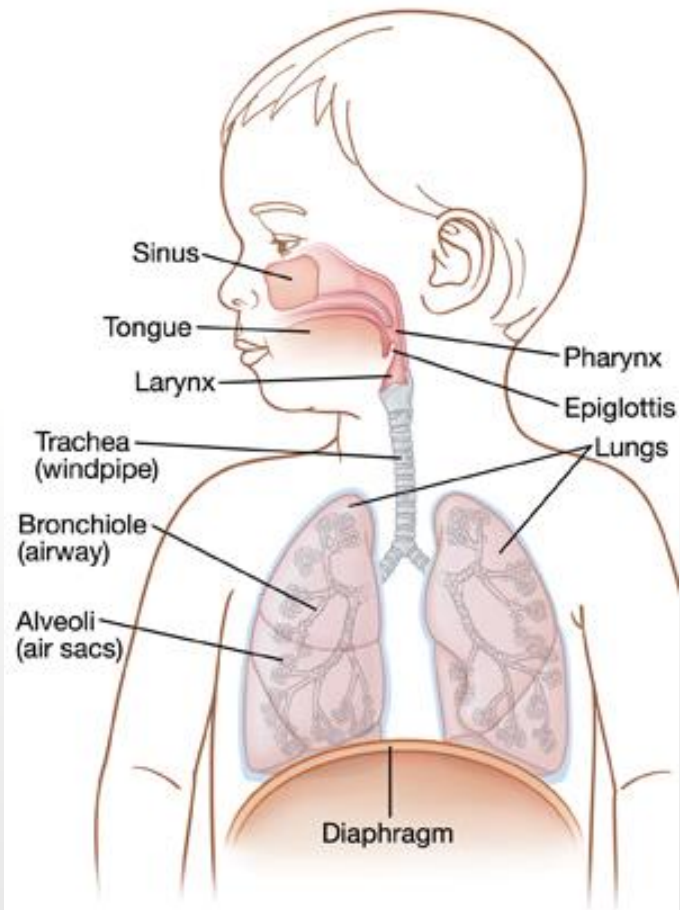
Ugunsbīstamie polimēri

Polivinilhlorīds (PVC) pazīstams kā **elektrisko vadu izolācijas materiāls**, grīdas segumu (sintētisko linoleju) materiāls - tas ir plaša pielietojuma materiāls visās jomās. Atkarībā no lietotajām piedevām var būt gan ciets, gan ļoti elastīgs. Pēdējā laikā ļoti plaši tiek lietots logu rāmju izgatavošanā.

Sadegot polivinilhlorīdam, **izdalās hlorūdeņradis**, kurš kā ūdens šķīdums pazīstams kā sālsskābe. Gāzveida hlorūdeņradis ir ļoti kodīga viela, **to ieelpojot sākas elpošanas spazmas un cilvēks var nosmakt.**

Sasniedzot tā koncentrāciju gaisā virs 0,05%, cilvēks iet bojā.

Degoša PVC dūmi ir ļoti blīvi, satur kvēpus, un ir **ļoti kodīgi.**

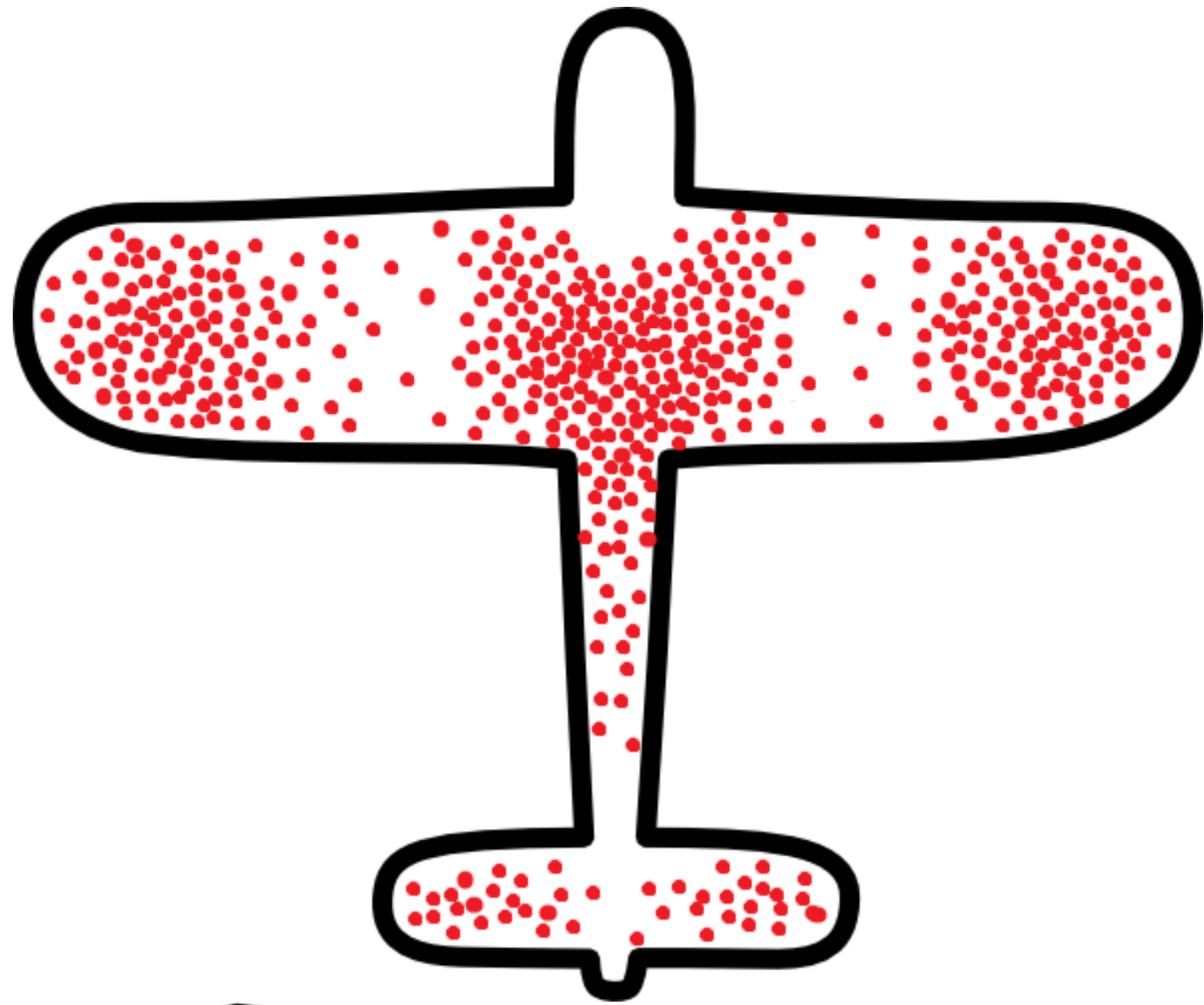
Scheme of some of the reactions potentially causing formation of reactive oxygen and nitrogen species in the setting of acute chlorine inhalation.

Video

PVC kabeļu degšanas gadījumā VIENAS MINŪTES laikā, vadi var tā piedūmot telpu, ka cilvēks fiziski neredz, uz kurieni viņam ir jāiet, lai paglābtos no dūmiem
Noskatieties jaunāko videoklipu:

<https://www.youtube.com/watch?v=cx6u573z9bw>

"I had 42 operations, and here I am!" Marjorie Holtz-Kard is a prime example of how albeit horrific burns can be transformed into strength and happiness. When she was ten years old, she was seriously burned when she couldn't get out of a burning paper doormat. At the time, they weren't even sure whether I would make it to the Burns Center Beverwijk, that's how bad it was," says Marjorie. Today she does not want to be seen as a victim. I want to be an example. After the disastrous fire at café 't Hamletje in Volendam, she was asked if she could come and share her experiences which gave her new insights in work. Strong able to do that felt so special. This turned into a job with the Dutch Burns Foundation. Apart from that, I studied Communications. I am so glad that I can share my own experiences with others! Burne a wonderful husband, three children, and I still work for the Dutch Burns Foundation. I am a very happy woman", she says proudly.

Holly was only three years old when she sustained severe burns when children set the shed she was playing in on fire. "I have accepted it, but I did go through a difficult period during my adolescent years. For example, I thought that a pregnancy would not be possible because of the burn scars on my belly. That my skin might heal," says Holly. "As a child, I had to undergo regular operations because my skin didn't stretch along with my growth. I began to worry. Would the skin on my belly grow during pregnancy? As a young teenage, it made me more and more insecure and so sad. - Because for so long as I can remember, I wanted to become a mum. I never talked about it. I didn't dare. I searched online for answers, but couldn't find anything. So to protect myself, I put it in my mind that children were stupid."

"Actually, it's a miracle I'm still alive," says Amanda Kroonsberg Tolena. She cannot remember anything about the accident that occurred when she was just eighteen months old. Her home caught fire as a result of an electrical short-circuit, after which the fire brigade had to rescue her from the burning house. "I must have a guardian angel because my burns are not in places that are visible in daily life," says Amanda. Even so, she endured considerable bullying because of her burns when she was in primary school. "I even brought in a burns specialist to school to show them what being burned really means. That did have an impact." Nevertheless, Amanda finally managed to accept who she is only a few years ago. "I'm not yet 30 years old and have undergone 40 operations. This was the last one. I have two wonderful children and, in that regard, I am 'all grown up'. I feel that I can now draw a line under this."

"Be extremely careful with these types of substances, using combustible liquids can get dangerous very quickly. If you would have gone through what happened to me, you'd be on your guard with everything. Everyone should be. It could avoid so much suffering," advises Marko Jongenels. When he was buying up a gel fuel fireplace in December 2012, the flame ignited the contents of the bottle and he caught fire in seconds. An ambulance was called and the paramedics had to take him directly to the Burns Center Beverwijk. "They only had to carry out one operation, which went well. Unfortunately for me, turned out to be an exceptional case, suffering from extreme itching and muscle pain," says Marko. He used to do sports seven days a week but not anymore. "That's not just because of his accident, by the way. Now I only go to the gym for rehabilitation."

"Being strong is a given. There's no other way," says Joyce van der Sluis. Her words resonate with strength, but this was not always the case. Joyce got burned from her neck to her groin when a cigarette set her bed on fire. "I spent a long time in hospital and was treated for the bacterial infection, which put me into intensive care for a second time. I even told my ex-husband to pull the plug on me," says Joyce, referring to the terrible pain she was suffering at the time. Now she is very happy that they didn't. "I have two children who live with my ex-husband, with whom I still have a very good relationship. They come and visit me regularly and that means everything to me. In any case, Joyce is not someone to do nothing. "That's when I start thinking too much, and I don't want that. You have to seize the day, start again, and not be defined by your scars. And that's why I fight for every day!"

"My scars have become my jewelry." This is how Remke Van, aged 27 and fitness with unparalleled inner strength, puts it. Despite the extensive scars she sustained after an accident with a fighter when she was only four years old, she has learned to put things into perspective. "I lost my mother, and later my brother, as well. The scars in my heart are many times deeper than the scars you see on my body."

Jautājiet mirušajiem par dzīves cenu

ES Būvizstrādājumu regula (CPR)

ES Būvizstrādājumu regula = “Latvijas bērnu drošībā nākotnē”

ES dalībvalstu noteikumos paredzēts, **ka būves projektē** un **būvē tā,** **ka tās neapdraud personu,** mājdzīvnieku un īpašuma **drošību** un nekaitē videi. Ar Komisijas Lēmumu ievieš Padomes Direktīvu attiecībā uz **būvizstrādājumu,** būvkonstrukciju un to daļu **ugunsdrošības klasifikāciju.**

Ministru kabineta noteikumi Nr.333

Rīgā 2015.gada 30.jūnijā
(prot. Nr.30 53.§)

Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu **LBN 201-15** "Būvju ugunsdrošība"

Būvizstrādājumu minimālās ugunsreakcijas klases*

Nr. p.k.	Būvkonstrukcijas	Būvju būvkonstrukciju minimālās būvizstrādājumu ugunsreakcijas klases atkarībā no būvju ugunsnoturības pakāpēm				
		U1		U2		U3
		U1a	U1b	U2a	U2b	
1.	Kāpņu telpu sienas	A1	A1	A1	A1	netiek normēta****
2.	Nesošās sienas un karkasa kolonnas	A1	A1	A2-s1,d0**	B-s2,d0	netiek normēta****
3.	Kāpņu laukumi, sijas, laidī un pakāpieni evakuācijas ceļā	A1	A1	A2-s1, d0	A2-s1,d0	netiek normēta****
4.	Ārējās sienas	A2-s1,d0	A2-s1,d0	B-s1,d0	netiek normēta	netiek normēta****
5.	Kāpņu telpas horizontāla norobežojošā konstrukcija	A1	A1	A2-s1,d0	A2-s1,d0	netiek normēta****
6.	Starpstāvu pārsegumi un savietotais jumts	A1	A2-s1,d0	B-s1,d0***	B-s2,d0***	netiek normēta****
7.	Jumta nesošā būvkonstrukcija	A2-s1,d0	A2-s1,d0	netiek normēta	netiek normēta	netiek normēta****
8.	Ugunsdroša siena un ugunsdrošības nodalījuma norobežojošā konstrukcija	A1	A1*****	A1*****	A2-s1,d0	A2-s1,d0
9.	Ugunsdroši atdalītas telpas norobežojošā konstrukcija	A2-s1,d0	A2-s1,d0	B-s1,d0	B-s1,d0	nav paredzēta****
10.	Balkona un lodžijas, terases un galerijas nesošās konstrukcijas	A2-s1,d0	A2-s1,d0	B-s1,d0***	B-s1,d0***	netiek normēta****

CPR klases kabeļiem

ES Būvizstrādājumu regula (CPR) aptver **t. sk. visus kabeļu izstrādājumus**, kuri paredzēti iekļaušanai būvdarbos (**stacionārajās instalācijās**), tostarp gan ēkās, gan inženiertehniskajos darbos, un uz kuriem attiecas ekspluatācijas īpašību prasības reakcijas uz uguni un/vai ugunsdrošības jomā. Būvizstrādājumu regulas spēkā stāšanās datums attiecībā uz kabeļiem ir 2017. gada 1. jūlijs.

2015. gadā tika publicēts jauns **ES saskaņotais standarts**, kas stājas spēkā ar 2017. gada 1. jūliju. Jaunais standarts LVS-EN 50575 ir iekļauts **CPRā** un attiecas **uz ēkās izmantojamo kabeļu ugunsizturības klasifikāciju un testēšanas metodēm**.

Latvijas likumdevēju uzdevums bija noteikt, kādas normas (minimālās ugunsreakcijas klases) kabeļiem piemērot Latvijā un izziņot tās līdz 2017. gada 1. jūlijam.

LEVA

Diemžēl Latvijā standarti formāli ir ieviesti, taču **normas (minimālās ugunsreakcijas klases) kabeļiem nav noteiktas līdz šim.**

Faktiski valstij bija jāpasaka, kādās ēkās un ko var pielietot drošības kategorijās no "A" līdz "F" (**kur "A" ir augstākās kvalitātes un drošības kabelis, bet "F" ir zemākās kvalitātes produkts**). Līdzīgi kā tas uz to brīdi tika izdarīts citās tuvākajās kaimiņvalstīs – Lietuvā, Igaunijā, Zviedrijā un Somijā.

SEŠAS JAUNAS UGUNŠREAKCIJAS KLASES:

REAKCIJA UZ UGUNI

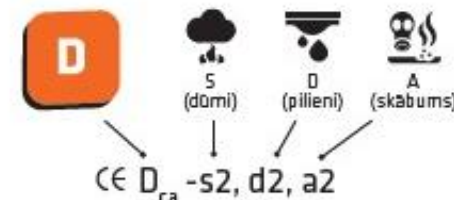
LIELĀKA IZTURĪBA

MAZĀKA IZTURĪBA

Būvmateriālu regula ietver septiņas jaunas drošības klases no A līdz F, kur A apzīmē nedegošu produktu, bet F – produktu, kura uz uguni reaģēšanas īpašība netiek noteiktas. Saskaņā ar jauno klasifikāciju, kabeļi galvenokārt ietilpst B, C, D un E klasēs.

Pastāv arī papildus kritēriji, kas nosaka prasības izdalīto dūmu daudzumam, degšanas laikā radušos degošajiem pilieniem, kā arī degšanas laikā izdalīto dūmu skābumam un elektrolītiskajai vadītspējai.

D = klase | ca = kabeļi (vadi) | s = dūmi | d = pilieni | a = skāba vide

Līdzīgi Energomarķējumam

SEŠAS JAUNAS UGUNŠREAKCIJAS KLASES:

REAKCIJA UZ UGUNI

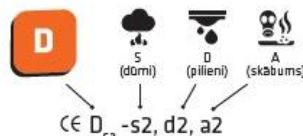
LIELĀKA IZTURĪBA

MAZĀKA IZTURĪBA

Būvmateriālu regula ietver septiņas jaunas drošības klases no A līdz F, kur A apzīmē nedegošu produktu, bet F – produktu, kura uz uguni reaģēšanas īpašība netiek noteikta. Saskaņā ar jauno klasifikāciju, kabeļi galvenokārt ietilpst B, C, D un E klasēs.

Pastāv arī papildus kritēriji, kas nosaka prasības izdalīto dūmu daudzumam, degšanas laikā radušos degošajiem pilieniem, kā arī degšanas laikā izdalīto dūmu skābumam un elektrotliskajai vadītspējai.

D = klase | ca = kabeļi (vadi) | s = dūmi | d = pilieni | a = skābums

XPJ-HF D 500V 3G1,5

BŪVMATERIĀLU REGULA

Cable CPR Euroclasses (ca) EU, EEC Data: 2018 and some of 2019

LV	EE	LT	FIN	DE	SWE	NOR	PL	UK	BE	A	NL	CH	DK
	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
	B ₁	B ₁	B ₁	B ₁	B ₁	B ₁	B ₁	B ₁	B ₁	B ₁	B ₁	B ₁	B ₁
	B _{2ca}	B _{2ca}	B _{2ca}	B _{2ca} - s1,d1,a1	B _{2ca}	B _{2ca}	B _{2ca}	B _{2ca}	B _{2ca}	B _{2ca}	B _{2ca} - s1,d1,a1	B _{2ca}	B _{2ca}
	C _{ca} - s1,d1,a2	C _{ca} - s1,d1,a1	C _{ca} - s1,d1,a1	C _{ca} - s1,d1,a1	C _{ca}	C _{ca}	C _{ca}	C _{ca} - s1,d2,a2	C _{ca} - s1,a2	C _{ca} - s1,d1,a1	C _{ca} - s1,d1,a1	C _{ca} - s2,d1,a2	C _{ca}
	D _{ca} - s2,d2,a2	D _{ca} - s2,d2,a2	D _{ca} - s2,d2,a2	D _{ca}	D _{ca}	D _{ca}	D _{ca} - s2,d2,a1	D _{ca} - s2,d2,a2	D _{ca}	D _{ca}	D _{ca} - s3,d2,a3	D _{ca} - s2,d1,a2	D _{ca}
	E _{ca}	E _{ca}	E _{ca}	E _{ca}	E _{ca}	E _{ca}	E _{ca}	E _{ca}	E _{ca}	E _{ca}	E _{ca}	E _{ca}	E _{ca}
	F _{ca}	F _{ca}	F _{ca}	F _{ca}	F _{ca}	F _{ca}	F _{ca}	F _{ca}	F _{ca}	F _{ca}	F _{ca}	F _{ca}	F _{ca}

Colored = was CPR Requirement in the country as of 1st July 2017 CPR directive

Note: Always check the actual status with local building control authorities and refer to national regulations.

- 1) LEVA – Latvijas elektromateriālu vairumtirgotāju asociācija sadarbībā ar LEEA, LUA uc. interesentiem ir gatava uzņemties iniciatīvu
- 2) ES Būvizstrādājuma regulas prasību instalācijas kabeļiem ieviešana
- 3) Papildināt normatīvo regulējumu ar prasībām pielietojamo kabeļu ugunsnoturībai – papildināt ar **vienu tabulu**
- 4) Attecināt jaunas prasības un jaunbūvēm, pārbūvi un atjaunošanu, tiem būvprojektiem kam ir nepieciešama būvatļauja
- 5) Lai pēc noteikta pārejas perioda projektiem tas būtu saistoši

Piedāvātais risinājums Latvijā
– likumdošanas izmaiņas

Iespējamais pilnveidojamais normatīvais akts:

LBN 261-15 "Ēku iekšējā elektroinstalācija"

Aktuālā redakcija spēkā no: 17.06.2015.

Ēka, telpa vai kabeļa instalācijas vieta	Zemākā pielietojamā kabeļu klase
Evakuācijas ceļi	C _{ca s1, d1, a1}
Bērnudārzu ēkas, slimnīcas, sanatorijas viesnīcas	C _{ca s1, d1, a1}
Kabeļu šahtas, kabeļu trepes, kabeļu instalācijas vietas atklātās telpas	D _{ca s2, d2, a2}
Vairāku dzīvokļu mājas (virs 2 dzīvokļiem)	D _{ca s2, d2, a2}
Privātmājas (viena vai divu dzīvokļu)	E _{ca}
Ražošanas un noliktvas telpās bez ievērojamas ugunsslodzes	E _{ca}

* Jānosaka prasības arī saistītajiem būvizstrādājumiem – instalācijas caurulēm un kabeļu montāžas sistēmām

Kontakti

Deniss Beļajevs

Direktors

Latvijas Elektromateriālu
Vairumtirgotāju Asociācija

Tālrunis:

(+371) 2 8 37 55 66

E-pasts:

info@leva.lv

www.leva.lv

Kristaps Bleija

Valdes priekšsēdis

Latvijas Elektromateriālu
Vairumtirgotāju Asociācija

Tālrunis:

(+371) 2 9 17 09 91

E-pasts:

Kristaps.bleija@jauda.com

LEVA

LATVIJAS ELEKTROMATERIĀLU VAIRUMTIRGOTĀJU ASOCIĀCIJA

